

PARAGRAAF WEERSTANDSVERMOGEN

ALGEMEEN

Inleiding

Het weerstandsvermogen is het vermogen van de gemeente om niet-reguliere kosten die onverwacht en substantieel zijn op te kunnen vangen, zonder dat de uitvoering van de taken en de bedrijfsvoering in gevaar komt. Het weerstandsvermogen geeft aan hoe robuust de financiële positie van onze gemeente is. Voor het beoordelen van de 'weerstand' is inzicht nodig in de omvang en de achtergronden van de risico's en de aanwezige weerstandscapaciteit. Het gaat hierbij alleen om risico's waarvoor geen of wellicht onvoldoende verzekeringen zijn afgesloten, voorzieningen zijn gevormd of budgetten binnen de begroting beschikbaar zijn.

Gemeentelijke kaders

Het gemeentelijke beleid is vastgelegd in de nota Weerstandsvermogen 2012. In deze nota hebt u het volgende bepaald:

1. Het college stelt een nota Risicomanagement op waarin aandacht wordt besteed aan de te gebruiken methodiek van risicomanagement en de inrichting van de organisatie op het gebied van risicomanagement;
2. De informatievoorziening richting u verloopt via de paragraaf Weerstandsvermogen bij begroting en jaarverslag en dat tevens een bijlage met de risico-inventarisatie wordt bijgevoegd;
3. De weerstandsratio minimaal 1,0 moet bedragen.

De nota Risicomanagement hebben wij in 2013 vastgesteld. Uitgangspunt hierin is de structurele inpassing van risicomanagement in onze bedrijfsvoering en beleid. Vooral het verhogen van het risicobewustzijn is een speerpunt, waarbij wij speciale aandacht schenken aan de 'grote projecten'. Het proces van risicomanagement verloopt volgens de volgende stappen: Identificatie - Analyse en beoordeling - Beheersing - Rapportage en monitoring.

Ontwikkelingen

Eigen risicodragerschap WGA (Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten) voor tijdelijke medewerkers en voor de Ziektewet.

Standpunt Belastingdienst in kader van Vennootschapsbelastingplicht en de mogelijke last die dit teweegbrengt.

RISICOMANAGEMENT

Risicomanagement hebben wij sinds 2013 als volgt vorm gegeven:

1. Formele inbedding van risicomanagement in onze organisatie;
Risicomanagement is de verantwoordelijkheid van het management. Binnen het team Financiële en Juridische Zaken hebben wij een coördinator risicomanagement benoemd. Het monitoren van de risico's is een continu proces.
2. Structurele inpassing risicomanagement in de reguliere werkzaamheden;
De paragraaf risicomanagement maakt standaard onderdeel uit van onze beleidsdocumenten.
3. Risicoregister bijhouden.
Het gaat hierbij om het continu inventariseren, beoordelen en analyseren van risico's, deze vervolgens kwantificeren en hier een kansberekening op toepassen.

In 2015 hebben wij ook procesmatig stappen gezet in het kader van risicomanagement. Zo hebben wij het proces van risico-inventarisatie en -beheersing geautomatiseerd.

RISICOPROFIEL

Bij dit onderdeel presenteren wij de risico's. Wij hebben de risico-inventarisatie geactualiseerd, de risico's geanalyseerd en beoordeeld en vervolgens zoveel als mogelijk gekwantificeerd. Deze risico's zullen zich immers nooit allemaal in hetzelfde jaar voordoen.

We verdelen onze risico's als volgt:

- Aansprakelijkheidsrisico's;
- Risico's op eigendommen;
- Risico's van de bedrijfsvoering;
- Financiële risico's
  - Economische omstandigheden
  - Grondexploitatie
  - Verbonden partijen
  - Open-einde regelingen
  - Grote projecten
  - Overige financiële risico's

Wij hebben hierbij ook een verdeling gemaakt naar incidentele risico's en structurele risico's.

In de bijlage Risicoregister hebben wij een actueel overzicht opgenomen. Op hoofdlijnen zien onze risico's er als volgt uit:

Tabel: Overzicht risico's Bedragen x € 1.000

Categorie	Risico
1. Aansprakelijkheid	117
2. Eigendommen	48
3. Bedrijfsvoering	190
4. Financieel	985
Totaal risico's	1.340
Waarvan incidenteel	439
structureel	901

Toelichting:

1. Aansprakelijkheid (totaal risico € 117.000)

Binnen dit onderdeel vallen risico's op het gebied van:

- Bedrijfsongevallen
- Nalatigheid of onrechtmatig handelen
- Fraude, diefstal
- Planschade
- Schadeclaims

De risico's zijn in de meeste gevallen verminderd door hier maatregelen voor te nemen. Dit kan in de vorm van fysieke en administratieve maatregelen, het volgen van de procedures en het afsluiten van verzekeringen. Ook hebben wij in de begroting diverse budgetten beschikbaar, bijvoorbeeld om ons eigen risico te dekken. Op het gebied van planschade sluiten wij overeenkomsten met de ontwikkelaars.

2. Eigendommen (risico € 48.000)

De risico's met betrekking tot onze eigendommen hebben wij aanzienlijk beperkt door het afsluiten van brand- en stormverzekeringen. Zaken als bijvoorbeeld vandalisme en diefstal zijn echter uitgesloten van de verzekering.

Daarnaast voeren wij voor onze eigendommen planmatig beheer en onderhoud uit. Dit doen wij op basis van de beheerplannen en actuele inspecties. De hiervoor noodzakelijke budgetten zijn opgenomen in de begroting. Door de bezuinigingsronden van de afgelopen jaren staan deze budgetten echter wel onder druk. Het is een risico of onze voorzieningen financieel nog wel toereikend zijn om de groeiende onderhoudskosten de komende jaren te dekken. Bij de begroting 2017 is hiervoor al extra budget beschikbaar gesteld, waardoor het risico is verminderd. Eventueel ontstaan achterstallig onderhoud wordt in de komende jaren weggewerkt.

3. Bedrijfsvoering (risico € 190.000)

De risico's in de bedrijfsvoering hebben betrekking op de afwezigheid van personeel wegens ziekte of anderszins, het vertrek van personeel en noodzakelijke (tijdelijke en duurdere) vervanging, stijging van de pensioenkosten, het disfunctioneren van personeel (frictiekosten) en ICT. Zo kan computeruitval tot gevolg hebben dat onze dienstverlening niet meer uitgevoerd kan worden en onze medewerkers niet meer optimaal kunnen werken. Ter vermindering van de genoemde risico's zijn in beperkte mate budgetten in onze begroting opgenomen. Een specifiek risico betreft de toerekening van personeelslasten aan de grondexploitaties en investeringen. De conjunctuurgevoeligheid vormt een risico. Er zijn maatregelen genomen, door deze structurele kosten gefaseerd volledig ten laste van de exploitatie te brengen. Het risico neemt daarom de komende jaren sterk af.

4. Financieel (risico € 985.000)

De risico's bij dit onderdeel hebben betrekking op economische ontwikkelingen, de grondexploitaties, verbonden partijen, open-einde regelingen, grote projecten en overige financiële risico's.

a. Economische ontwikkelingen (risico € 99.000)

Betreffende de economische ontwikkelingen is ons risicobeleid gericht op 'verminderen' en hebben wij op basis van de actuele informatie de budgetten de afgelopen tijd bijgesteld. Dit geldt voor de loon- en prijsontwikkeling, de sociale uitkeringen, sterk toenemende softwarekosten, maar ook de te ontvangen bouwleges. De risico's zijn van algemene aard.

b. Grondexploitatie (risico € 258.000)

In het kader van de grondexploitaties zijn wij op grond van de voorschriften verplicht de 'verliezen te nemen' als zij zich manifesteren. Hiervoor dienen wij een voorziening te vormen. Op basis van de huidige inzichten hebben wij een voorziening Verliesgevende complexen gevormd. De geraamde hoogte van deze voorziening per 1 januari 2017 is € 4.626.677. Bij de actualisatie van de exploitatieopzetten van onze complexen bezien wij dit opnieuw. Mogelijke andere risico's worden binnen de grondexploitatie opgevangen. Wij calculeren een te verwachten voordelig resultaat op de grondexploitaties van in totaal € 0,6 miljoen (zie de paragraaf "Grondbeleid"). Gelet op de hoogte van de boekwaarden van projecten, (niet zijnde grondexploitaties) en de economische omstandigheden lopen wij bij projecten een risico van ongeveer € 205.000. De meeste van deze kosten kunnen wij echter verhalen op ontwikkelaars, waardoor er een risico van € 58.000 voor de gemeente resteert. Daarnaast leveren langere doorlooptijden en verlagingen van grondprijzen ook risico's op van afgerond € 200.000.

c. Verbonden partijen (risico € 54.000)

Hierbij gaat het om gemeenschappelijke regelingen en gesubsidieerde instellingen en zijn wij, samen met de overige deelnemende gemeenten, financieel aansprakelijk voor eventuele tekorten. Bovendien kan het zo zijn dat wij alsnog de door de verbonden partijen te verrichten werkzaamheden bij een faillissement door andere partijen uit moeten laten voeren, terwijl de bijdragen hiervoor al aan de verbonden partijen zijn betaald.

De betreffende verbonden partijen zijn de Belasting Samenwerking Rivierenland (BSR), de Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Gelderland-Zuid (GGD), de Omgevingsdienst Rivierenland (ODR), de GR Regio Rivierenland, de Afvalverwerking Rivierenland (AVRI), GR Veiligheidsregio Gelderland-Zuid en GR Werkzaam Rivierenland.

d. Open-einde regelingen (risico € 164.000)

Voor onze gemeente gaat het hierbij vooral over het leerlingenvervoer en de diverse regelingen in het kader van het sociaal domein (Wmo, jeugdzorg, participatiewet e.d.). In de begroting hebben wij hier reële budgetten voor opgenomen, maar een extra leerling kan de vervoerskosten zo maar met € 25.000 doen stijgen. De uitkeringen in het kader van de Wet Werk en Bijstand vertonen een stijgende tendens.

Door de budgetten in de begroting periodiek te actualiseren schatten wij het risico op € 164.000.

e. Grote projecten

Er zijn geen grote projecten waarbij we specifieke risico's lopen.

f. Overige financiële risico's (risico € 410.000)

De belangrijkste overige risico's betreffen vooral de Algemene uitkering uit het Gemeentefonds, het renterisico, mogelijke bodemsaneringen en garanties en borgstellingen. Naast mogelijke nieuwe wachtgeldverplichtingen worden hier de financiële gevolgen van arbeidsongeschiktheid of overlijden van bestuurders geraamd, waarvoor wij niet verzekerd zijn. Tenslotte is voor de mogelijke belastingplicht in het kader van de Vennootschapsbelasting een bedrag opgenomen.

Overzicht Top-risico's (>=25% en >= € 100.000)

Nr.	Risico	Risicotype	Programma	Bedrag (x € 1.000)	Kans	Netto financieel gevolg weerstands-vermogen
Aansprakelijkheid						
35	Schadeclaims - Algemeen	Extern - beïnvloedbaar	programma 3 - fysieke leefomgeving	200	25%	50
Totaal Aansprakelijkheid				200		50
Bedrijfsvoering						
41	Doorbelasting personeel aan Grondexploitaties en investeringen	Beïnvloedbaar	programma 5 - bedrijfsvoering	230	30%	69
26	Disfunctioneren medewerkers	Intern - beïnvloedbaar	programma 5 - bedrijfsvoering	100	25%	25
23	Afwezigheid personeel wegens ziekte of anderszins (zwangerschaps- en bevallingsverlof, zorgverlof)	Deels beïnvloedbaar	programma 5 - bedrijfsvoering	100	30%	30
Totaal Bedrijfsvoering				430		124
Financieel - grondexploitatie						
88	Langere doorlooptijd projecten	Niet beïnvloedbaar	programma 1 - wonen, werken en recreëren	400	50%	200
47	Vertraging bouwprojecten - renteverliezen	Extern - niet- beïnvloedbaar	programma 1 - wonen, werken en recreëren	200	25%	50
Totaal Financieel - grondexploitatie				600		250
Financieel - open einde regelingen						
83	Participatiewet, inclusief bijzondere bijstand	Niet beïnvloedbaar	programma 2 - maatschappelijke zaken	400	25%	100
Totaal Financieel - open einde regelingen				400		100
Financieel - overige financiële risico's						
29	Wachteld bestuurders	Deels beïnvloedbaar	programma 4 - burger, bestuur en veiligheid	100	50%	50
63	Renterisico	Extern - niet- beïnvloedbaar	algemene dekkingsmiddelen	100	25%	25
60	Algemene uitkering	Extern - niet- beïnvloedbaar	algemene dekkingsmiddelen	220	50%	110
Totaal Financieel - overige financiële risico's				420		185
Totaal Risico's				2.050		709

WEERSTANDSCAPACITEIT

Berekening weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit geeft aan welke middelen wij beschikbaar hebben om eventuele tegenvallers op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van bestaande zaken. De weerstandscapaciteit wordt onderverdeeld in structureel en incidenteel.

Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit is opgebouwd uit de:

1. onbenutte belastingcapaciteit;
2. vrije begrotingsruimte.

Ad. 1. Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit bestaat uit de mogelijkheden die wij als gemeente nog hebben om binnen de wettelijke grenzen onze belastingopbrengsten te verhogen.

De totale onbenutte belastingcapaciteit bedraagt:

Tabel: Onbenutte belastingcapaciteit

Bedragen x € 1.000

Belasting c.q. recht	Bedrag
1. Onroerende zaakbelastingen	518
2. Brede rioolheffing	0
3. Leges	p.m.
Totaal Onbenutte belastingcapaciteit	518

Toelichting:

1. Onroerende zaakbelastingen

Voor de OZB kan de zogenaamde artikel 12 norm gehanteerd worden. Op basis van de meicirculaire 2017 is deze norm 0,1952% De onbenutte capaciteit kan als volgt berekend worden:

Tabel: Berekening belastingcapaciteit OZB

Bedragen x € 1.000

Onderdeel	Bedrag
Berekende waarde woningen	1.844.075
Berekende waarde niet-woningen	353.062
<i>Totaal waarde</i>	<i>2.197.137</i>
Geraamde opbrengsten	
- woonruimten	3.174
- niet-woonruimten	627
- oninbaar	-30
<i>Totaal opbrengsten begroting 2018</i>	<i>3.771</i>
Maximale opbrengsten artikel 12-norm	4.289
Totaal Onbenutte belastingcapaciteit OZB	518

2. Brede rioolheffing

Bij de rioolheffing is het uitgangspunt volledige kostendekkendheid en is er dus geen sprake van onbenutte belastingcapaciteit.

3. Leges

Bij de heffing van leges hanteren wij volledige kostendekkendheid als uitgangspunt. Van belang hierbij is of het totale bedrag aan legesinkomsten binnen de begroting, de aan de specifieke dienstverlening toe te kennen lasten al dan niet volledig dekken.

Wij kunnen deze kosten niet volledig per product in beeld brengen, de onbenutte capaciteit ramen wij daarom voorsnag pro memorie.

Ad. 2. Vrije begrotingsruimte

Onze meerjarenbegroting geeft structureel (in 2021) een positief beeld te zien. De jaren 2018 - 2021 sluiten na het dekkingsplan met respectievelijk € 32.000, € 32.000, € 326.000 en € 695.000.

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit de:

1. algemene reserve;
2. bestemmingsreserves, waarvan de bestemming nog kan worden gewijzigd;
3. stille reserves;
4. post onvoorzien - incidenteel,
5. incidentele beleidsruimte;
6. incidentele bezuinigingsmogelijkheden.

Ad. 1. Algemene reserve

De geraamde stand van de Algemene reserve per 1 januari 2018 is € 8.944.766. In tegenstelling tot voorgaande jaren is deze geheel beschikbaar als weerstandscapaciteit. Er is geen sprake meer van een beklemd deel als gevolg van regelgeving. De claims die liggen op de Algemene reserve uit het dekkingsplan bedragen respectievelijk:

Omvorming wegen en plantsoenen (2jaar)	100.000
Projectkosten invoering omgevingswet (2 jaar)	300.000
Basisregistratie Grootchalige Topografie	15.000
Opstellen visie toekomst bedrijventerreinen	10.000
Inwerkprogramma nieuwe gemeenteraad	5.000
Nieuwbouw IKC Beneden Leeuwen	1.309.542
Reservering precarioheffing 2016	<u>1.163.000</u>
Totaal	2.902.542

Hierdoor is de Algemene reserve voor een bedrag van € 6.042.224 inzetbaar als weerstandscapaciteit.

Ad. 2. Bestemmingsreserves

Wij hebben de aanwezige bestemmingsreserves beoordeeld op de noodzaak van handhaving.

Hiervan is sprake als er claims op liggen of er vastgesteld beleid mee moet worden gerealiseerd. Als u als raad de bestemming nog kunt wijzigen en een 'vrije' keuze heeft om de reserve anders in te zetten valt deze onder de incidentele weerstandscapaciteit. Het gaat hierbij om de volgende bestemmingsreserves:

Tabel: Berekening weerstandscapaciteit bestemmingsreserves

Bedragen x € 1.000

Naam bestemmingsreserve	Saldo 1-1-2017	Claim/ noodzaak	Weerstand- capaciteit
Informatisering	1.118	344	774
Stimuleringsfonds Recreatie en toerisme	88	88	0
Bovenwijkse voorzieningen	816	790	26
Lokaal onderwijsbeleid	97	13	84
Leefbaarheid kernen	427	145	282
Totaal bestemmingsreserves weerstandscapaciteit	2.546	1.380	1.166

Ad. 3. Stille reserves

Hierbij gaat het om de overwaarde van gemeentelijke bezittingen die direct verkoopbaar zijn zonder dat de bedrijfsvoering of het gemeentelijke beleid hierdoor wordt beïnvloed. De overwaarde betreft het verschil tussen de verwachte verkoopopbrengst, wij hebben hiervoor de WOZ-waarde 2017 als uitgangspunt gehanteerd, en de geraamde boekwaarde per 1 januari 2018.

Wij hebben onze bezittingen beoordeeld op de benoemde uitgangspunten. Een groot deel van onze bezittingen zijn nodig voor de bedrijfsvoering, bijvoorbeeld ons gemeentehuis. Een ander belangrijk deel is van belang voor de uitvoering van ons gemeentelijke beleid. Dit geldt bijvoorbeeld voor de onderwijs- en welzijnsgebouwen.

Voor wat betreft de aandelenpositie hebben wij onze aandelen Vitens beoordeeld. Wij zijn in het bezit van 18.693 gewone aandelen Vitens. De nominale waarde hiervan is € 1 per aandeel. Op basis van het vermogen per 1 januari 2017 bedraagt de intrinsieke waarde € 82. De veronderstelde opbrengst bij verkoop is dan € 1,5 miljoen. Deze aandelen zijn echter moeilijk verhandelbaar, omdat deze altijd in handen van overheidslichamen dienen te blijven. De huidige marktprijs is niet bekend. Tevens zou bij verkoop van de aandelen de structureel in de begroting opgenomen dividenduitkering van € 54.000 vervallen. Een verkoopopbrengst van € 1,5 miljoen zou daarom als geblokkeerde reserve opzij gezet

moeten worden om daarvan een deel van het structurele nadeel van het wegvallen van de dividenduitkering te kunnen dekken. Een geblokkeerde reserve nemen wij niet mee bij de berekening van de weerstandscapaciteit.

De stille reserves per 1 januari 2018 zijn:

Tabel: Overzicht stille reserves

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boek waarde	Actuele (WOZ) waarde	Weerstandscapaciteit
Openluchtwembad Dreumel	102	802	700
Totaal Stille reserves	102	802	700

Ad. 4. Post Onvoorzien - incidenteel

De incidentele post Onvoorzien is voor 2018 geraamd op € 15.000.

Ad. 5. Incidentele beleidsruimte en stelpost 'Nieuw beleid'

De incidentele beleidsruimte wordt gevoed uit de bespaarde rente van de bestemmingsreserves. Er wordt geen rente meer berekend over de reserves en voorzieningen waardoor de dekking van dit budget is komen te vervallen.

Daarnaast hebben wij in 2016 een stelpost 'Nieuw beleid' van € 50.000, structureel, ingevoerd.

Ad. 6. Incidentele bezuinigingsmogelijkheden

De incidentele bezuinigingsmogelijkheden zijn verwerkt in de bezuinigingsronden van de afgelopen jaren. Voor de begroting 2018-2021 voorzien wij vooralsnog geen extra bezuinigingsmogelijkheden.

Totaaloverzicht weerstandscapaciteit

De totale weerstandscapaciteit van de gemeente ziet er als volgt uit:

Tabel: Totaaloverzicht weerstandscapaciteit

Bedragen x € 1.000

Onderdeel	Bedrag
Structurele weerstandscapaciteit	518
1. onbenutte belastingcapaciteit	518
2. vrije begrotingsruimte	0
Incidentele weerstandscapaciteit	7.973
1. algemene reserve	6.042
2. bestemmingsreserves	1.166
3. stille reserves	700
4. post onvoorziene uitgaven	15
5. incidentele beleidsruimte en stelpost Nieuw beleid	50
6. incidentele bezuinigingsmogelijkheden	0
Totaal weerstandscapaciteit per 1-1-2018	8.491

WEERSTANDSVERMOGEN

Op basis van het risicoprofiel en de inventarisatie van de weerstandscapaciteit kunnen wij ons weerstandsvermogen bepalen. Hierbij houden wij rekening met de incidentele en structurele onderdelen. De structurele risico's en weerstandscapaciteit rekenen wij voor 4 jaar mee, de incidentele uiteraard voor 1 jaar.

Het weerstandsvermogen drukken wij uit in een verhoudingsgetal.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Voor 2018 ziet de weerstandsratio er als volgt uit:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{10.045}{4.043} = 2,48$$

RISICO'S

Risicomangement is gericht op de structurele inpassing van risicomangement in onze organisatie en het continu bijhouden van het risicoregister.

Het ontstaan van nieuwe risico's is altijd mogelijk, ook kunnen risico's in omvang wijzigen. Indien er sprake is van grote risico's informeren wij u hierover tussentijds bij de bestuursrapportages.

CONCLUSIE

De risico's waar wij als gemeente mee te maken hebben worden steeds omvangrijker. Burgers worden steeds mondiger en zijn eerder genegen de overheid aansprakelijk te stellen voor schade. De gewijzigde economische omstandigheden hebben de afgelopen jaren een behoorlijke impact op de omvang van onze risico's. Een lagere algemene uitkering door noodzakelijke bezuinigingen bij het Rijk, de omvang, en dus ook de lasten, van ons uitkeringenbestand neemt toe, de grondexploitatie wordt moeilijker, inkomsten van bouwleges worden minder etc. Hoewel de economische situatie weer ten goede gekeerd is, zijn de naweën nog steeds zichtbaar.

Onze totale weerstandscapaciteit is ruim voldoende om de risico's af te dekken. Maar hierbij is wel de kanttekening te plaatsen dat onze structurele risico's niet volledig gedekt worden door de structurele weerstandscapaciteit. Het overschot op de incidentele weerstandscapaciteit is toereikend om gedurende bijna tien jaar het structurele tekort af te dekken.

Bij de begroting 2018 zijn de risico's opnieuw beoordeeld. Daarnaast is door de toename van de algemene reserve en het vervallen van het beklemd deel daarvan de beschikbare weerstandscapaciteit fors toegenomen. De weerstandsratio komt uit op een score van 2,48. Dit betekent dat er sprake is van een positief weerstandsvermogen, wij ruim voldoende in staat zijn mogelijke financiële tegenvallers op te vangen en voldoen aan de door u gestelde kaders.

FINANCIËLE KENGETALLEN

Begroting jaar 2018

Kengetallen	verloop van de kengetallen		
	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Netto Schuldquote	65%	38%	28%
Netto Schuldquote gecorrigeerd voor alle versterkte leningen	31%	38%	28%
Solvabiliteitsratio	26%	23%	25%
Structurele exploitatieruimte	3%	-3%	-1%
Grondexploitatie	20%	21%	19%
Belastingcapaciteit	104%	94%	96%

Verklaring kengetallen:

Netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en aflossingen op de exploitatie. Hoe hoger de schuld, hoe hoger de schuldquote. Bij de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen zijn de uitstaande geldleningen geëlimineerd.

Solvabiliteitsratio geeft mate aan waarin de gemeente in staat is aan haar totale financiële verplichtingen kan voldoen. Hoe hoger de ratio, hoe groter de weerbaarheid.

Structurele exploitatieruimte geeft aan of gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te kunnen vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid.

Grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (boekwaarde) is ten opzichte van de totale baten.

Belastingcapaciteit geeft inzicht in belastingdruk (OZB, riool en afval) in de gemeente ten opzichte van het landelijk gemiddelde, bij een meerpersoonshuishouden.